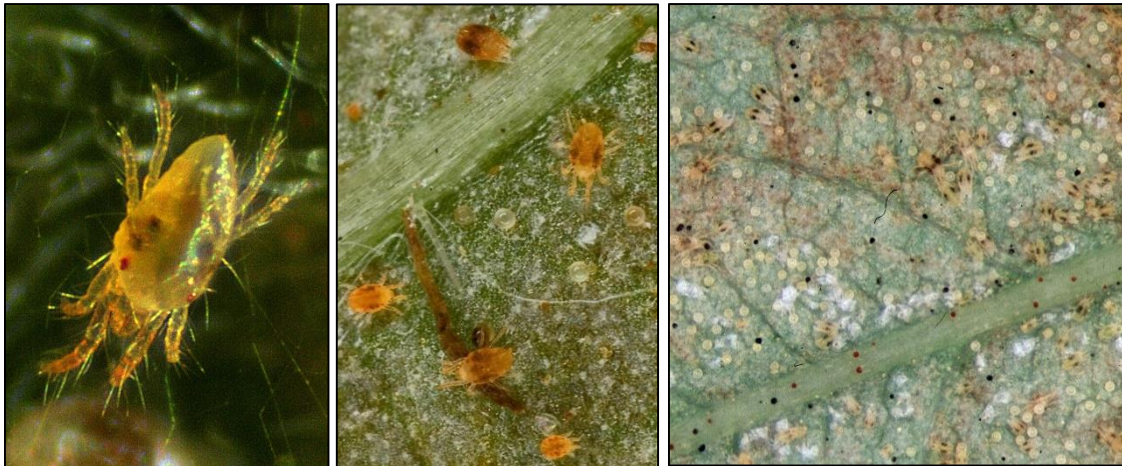

אקרית הקורים האדומה: המזיק של היובש

ד"ר מיכל שרון-כהן – מו"פ ההר המרכזי

MICHAL.SHARON78@GMAIL.COM

אקרית הקורים האדומה (*two spotted spider mite, Tetranychus urticae*) היא חלק ממשפחת אקריות הקורים (*Tetranychidae*). יש לה 8 רגליים (שייכת למחלקת העכבישניים), גודלה של האקרית הבוגרת כ 0.3-0.5 מ"מ (הנימפות מעט יותר קטנות), וצבעה בד"כ אדום-חום אבל יכול להשתנות בהתאם לאוכל ולתת-האוכלוסיה (קיים גם גזע צהוב של אקרית הקורים האדומה). אקרית הקורים האדומה משגשגת בתנאי יובש, לכן בד"כ היא מופיעה יותר בקיץ ובסתיו. אולם היא בהחלט יכולה להימצא גם בחורף, בעיקר במקומות גידול מחופים. לעיתים האילוח מתחיל מצמחים שאינם מושקים מספיק, אולם גם בחלקות מושקות היטב המזיק יכול להופיע. כמו כן, תכשירי הדברה מסוימים, כגון פירתוראידים וניאוניקוטיידים, מעודדים ריבוי של אקריות.

אקריות קורים אדומות על צידו התחתון של עלה, בהגדלות שונות.

התמונות באדיבות- שתי התמונות מימין: Whitney Cranshaw, Colorado State University, Bugwood.org.
התמונה משמאל: David Cappaert, Bugwood.org

אקריות הקורים האדומות טוות קורים המשמשים אותן להגנה, בעיקר לביצים ולנימפות. הקורים גם יוצרים מיקרו-אקלים המתאים למחייתן של האקריות. האקריות נעזרות בקורים לנוע בין עלים או צמחים, וכאשר האוכלוסייה גדולה, קורים אלו יכולים לשמש ככלי עזר למעבר לצמחים אחרים בעזרת הרוח. אקרית הקורים האדומה רב-פונדקאית, חיה וניזונה על מגוון רב של סוגי צמחים, ויכולה לעבור בקלות מגידול אחד לשני או מהעשבים באזור.

אקריות קורים אדומות נעזרות בקורים למעבר.

התמונות באדיבות- מימין: David Cappaert, Bugwood.org. משמאל: Whitney Cranshaw, Colorado State University, Bugwood.org

נזקים: הצהבת עלים (כלורוזה), התייבשות העלווה, צמחים שאינם מתפתחים ו/או יבול מופחת. צמחים עם נגיעות כבדה באקרית הקורים האדומה עלולים למות ללא טיפול. חשוב מאד לזהות את הנזק בתחילתו, אחרת התפשטות המזיק מהירה מאד והנזק כבד.

קורים של אקרית הקורים האדומה ע"ג עלה פטל. על גבי הקורים אפשר לראות את האקריות הבוגרות, נימפות (אקריות צעירות), ביצים ונשלים.

קורים של אקרית הקורים האדומה ע"ג עלה פטל. הפסיפס הצהוב-ירוק נגרם מתאים מתים מהם האקריות ניזונו (והרגו) לצד תאים חיים.

הצהבת עלים כתוצאה מנגיעות באקרית הקורים האדומה.

רבייה: האקרית הבוגרת מטילה ביצים המתפתחות בשלבים עד לשלב הבוגר. מביצים לא מופרות בוקעים זכרים ומביצים מופרות בוקעות נקבות (כלומר, מספיקה נקבה אחת להתחיל אוכלוסייה). נקבה כזו מטילה 14 ביצים ביממה כאשר הטמפ' היא 21 מעלות. הביצים עגולות ושקופות אך הולכות ומתכהות ככל שעובר הזמן, עד לבקיעה. נקבה אחת מטילה כ-150 ביצים במהלך חייה. אורך דור אחד של אקריות (מבקיעה מהביצה עד למוות) הוא כ-10 ימים בקיץ וכ-30 ימים בחורף. זהו קצב ריבוי מהיר מאד.

זיהוי: מכיוון שהאקרית הקורים האדומה אוהבת יובש, בבתי גידול סגורים בד"כ הנגיעות תתחיל ליד הפתחים או באזור המאווררים.

הנגיעות באקרית הקורים האדומה מתחילה בד"כ בחלק התחתון של העלים, ע"ג העלים התחתונים. יש לחפש נקודות וכתמים קטנים צהובים על גבי העלים. סימנים אלו נגרמים מתאי צמח שמתו לאחר שהאקריות ניזונו מהן, בעזרת הלסתות דמויות המחטים שלהן. האקריות דוקרות בעזרתן את תאי הצמח ומוצצות את הלשד (הנוזל שנמצא בצמח) מהתאים. כאשר מוצאים עלים בעלי הופעה חשודה צריך לבדוק את צידם האחורי עם זכוכית מגדלת ולחפש קורים לבנים בלתי סדורים ואת האקריות שהולכות עליהן.

הדברה:

1. **אגרוטכניקה.** הרטבת העלווה: אקרית הקורים האדומה מעדיפה סביבה יבשה. הביצים של אקרית זו אינם יכולים לבקוע במים. בנוסף, האקריות הבוגרות יכולות לטבוע בסביבה רטובה. רצוי להפעיל מתזים מספר פעמים ביום (5-6) למשכי זמן קצרים (כ-3 דק'). יש לקחת בחשבון ששימוש יתר במתזים או השארת צמחים רטובים במהלך הלילה עלולים לגרום להתפתחות מחלות עלים, לכן יש לתת לצמחים מספיק זמן להתייבש בין ההמטרה האחרונה לשקיעת השמש. במידה ואין מתזים אפשר להתיז על הצמחים ידנית, אך צריך לעשות זאת כך שהמים יגיעו לרוב חלקי הצמח. הורדת העלים התחתונים: מכיוון שכאשר העלווה צפופה המים אינם מגיעים לכל חלקי הצמח, כדאי להוריד את העלים התחתונים (30-40 ס"מ) מהצמחים הגדולים ובכך להפחית את הנגיעות הפוטנציאלית.

ריסוס מים על צמחי פטל להפחית נגיעות באקרית הקורים האדומה.

2. **שימוש באויבים טבעיים.** לאקרית הקורים האדומה יש כמה אויבים טבעיים הניתנים לרכישה. המפורסמת ביניהם היא **אקרית הפרסמיליס** (*Phytoseiulus persimilis*), זוהי אקרית טורפת שניזונה בלעדית מאקרית הקורים האדומה. היא מותאמת מאוד ויכולה להשתמש בקורים שאקרית הקורים האדומה טווה כדי לנוע ולחפש את הטרף. היא ניזונה מכל שלבי מחזור החיים של אקרית הקורים האדומה. אקרית הפרסמיליס מעדיפה סביבת מחייה לחה, ובתנאי יובש הביצים שלה עלולות להתייבש ולמות. לכן מומלץ שימוש במתזים בתוספת אקרית הפרסמיליס. הפרסמיליס מתרבה בקצב כמעט כפול מאקרית הקורים האדומה ולכן היא מתאימה מאוד לשמש להדברתה. יש לקחת בחשבון שאקרית הפרסמיליס צריכה שתהיה נוכחות של אקרית הקורים האדומה כדי לאכול ולהתרבות, לכן לא ניתן לפזר את הפרסמיליס לפני שיש אקרית קורים אדומה בשטח. מצד שני, אם קיימת נגיעות גבוהה מאוד של אקרית הקורים האדומה, יתכן שהפרסמיליס לא תצליח להדביר אותה מספיק טוב. זו עוד סיבה לחשיבות הגבוהה שיש לאיתור מוקדם של נגיעות באקרית הקורים האדומה בשטח. אקרית הפרסמיליס רגישה לחלק מחומרי ההדברה, ועלולה להיפגע אם יושמו חומרי הדברה שהיא רגישה אליהן לפני פיזור בשטח. כמו כן, במידה ומשתמשים באקרית הפרסמיליס יש להתייעץ עם הספק לפני כל יישום של חומר הדברה בשטח כדי לא להרוג את האוכלוסייה.

אקרית סבירסקי (*Amblyseius swirskii*) היא אויב טבעי נוסף של אקרית הקורים האדומה שניתן לרכוש. אקרית סבירסקי פחות מותאמת לשימוש כנגד אקרית הקורים האדומה, אולם בניגוד לאקרית הפרסמיליס היא לא צריכה נוכחות של אקרית הקורים האדומה ויכולה לאכול אבקת פרחים ו/או מזיקים אחרים. כדי לבסס את האוכלוסייה שלה מתחילת הגידול ניתן גם לקנות אוכל מותאם עשיר בחלבון (ציסטות של ארטמיה) ולפזר בשטח. גם אקרית סבירסקי מעדיפה סביבת מחיה לחה ומומלץ להשתמש באותו הזמן גם במתזים.

מימין: אקרית פרסמיליס ניזונה על אקרית קורים. משמאל: אקרית סבירסקי. התמונות באדיבות ביו-בי שדה אליהו.

נכון להיום (יוני 2020) קיימים שני יצרנים בישראל לאקרית הפרסמיליס: ביו בי שדה אליהו, ושרותי האבקה יד מרדכי. אקרית הסבירסקי משווקת ע"י ביו בי שדה אליהו.

3. **הדברה כימית.** אקרית הקורים האדומה מפתחת עמידות לחומרי הדברה במהירות יחסית, וכיום קיימים טיפוסים עמידים למגוון חומרי הדברה, כשהגזע הצהוב של אקרית הקורים האדומה עמיד יותר. כמו כן שימוש בחומרים כימיים עלול לפגוע באויבים הטבעיים של אקרית הקורים האדומה ויש צורך בזמן המתנה לפני קטיפ. במידה ומעוניינים בהדברה כימית צריך להתייעץ עם מדריך שה"ם לפני היישום.

מו"פ ההר פועל בחסות:

החטיבה להתיישבות | קרן קיימת לישראל | משרד החקלאות ופיתוח הכפר | מנהל המחקר החקלאי, מכון וולקני

מועצות אזוריות: בנימין, גוש עציון, הר חברון ושומרון